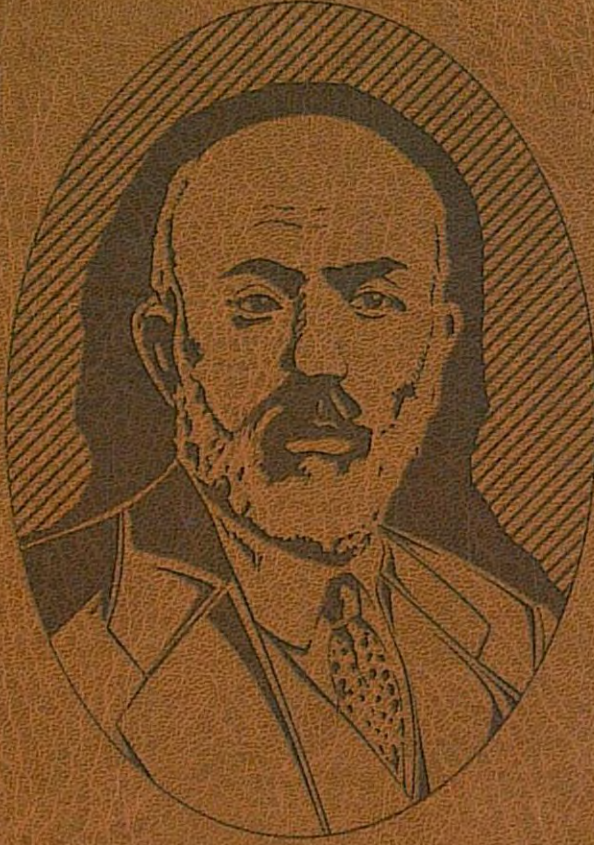

SAFAHAT

MEHMET AKİF ERSOY

İSTANBUL TİCARET ODASI'NIN KÜLTÜR HİZMETİDİR

SÖZLÜK

A

a'dâd	: Adetler, sayılar.		
a'mâk	: Derinlikler.	akdâh	: Kadehler.
âbâ	: Atalar.	akdes	: En mukaddes.
âbânî	: Sarık.	âkil	: Yiyen.
abes	: Boş.	akîm	: Kısır.
ab-rû	: Yüz suyu.	aksâ	: En son, uzak.
adalî	: Adaleli.	aktâr	: Taraflar, yanlar.
adem	: Yokluk.	akvâl	: Sözcükler.
adû, adüvv	: Düşman.	akvâm	: Kavimler, ırklar.
afâk	: Ufuklar.	âlâm	: Elemler, üzüntüler.
ağbânî	: Bir çeşit beyaz bez.	amâde	: Hazır.
ağniyâ	: Zenginler.	amâl	: Emeller.
ağûş	: Kucak.	amel-mânde	: İş göremez durumda olan.
ağyâr	: Başkaları, yabancılar, düşmanlar.	âmennâ	: İnandık.
âhâd	: Ferteler, kişiler.	amîk	: Derin.
ahcâr	: Taşlar.	amûd	: Sütûn.
ahenîn	: Demirden.	an karîb	: Yakında.
aheste	: Yavaş yavaş.	anânât	: Ananeler.
ahfâd	: Torunlar.	anâsır	: Unsurlar.
ahiren	: Sonradan.	ârâ	: Oylar.
ahlâf	: Gelecek nesiller.	arâkiyye	: Külâh.
ahlât	: Karışım.	arakiyye	: Yünden yapılmış bir çeşit külâh.
ahrâr	: Hür kişiler.	arâm	: Durma, dinlenme.
ahyâ	: Diri.	arâmgâh	: Dinlenme yeri.
ailât	: Aileler.	arsenik	: Sıçanotu.
akabât	: 1- Korkunç hadiseler.		
			2- Tehlikeli anlar.
			3- Sarp geçit.

arz : Toprak, yeryüzü.
 asân : Kolay.
 âsâr : Eserler.
 asûde : Rahat.
 âsümân : Gökyüzü.
 aşinâ : Bildik, bilen.
 âşiyân : Yuva.
 aşûb : Kargaşa.
 ateh (getir-): Bunamak.
 ateh : Bunama.
 âtî : Gelecek.
 attâr : Baharatçı, aktar.
 avâlim : Âlemler, dünyalar.
 âyât : Âyetler.
 ayyuk : Kuzey yarım kürede
 bir yıldız.
 azâde : Hür.

B

ba's : Dirilme.
 ba'sü ba'de'l-mevt: Ölümden sonra
 diriliş.
 bâb : Kapı.
 bâd : Rüzgâr.
 bâde : Kadeh.
 bâdî : İlk, başlangıç.
 bâdî : Sebep.
 badîye : Çöl.
 bâh-nâme : Müstehcen kitap.
 bahr : Deniz.
 bahr-i ahmer: Kızıldeniz.
 bahs-i dûradûr : Uzayıp giden mevzu.
 bâlâ : Üst.
 bâr : Yük.
 bârân : Yağmur.
 bârgâh-ı rahmet: (Allah'ın) rahmet
 katı.
 bârû : Sur, kale duvarı.
 bâzîçe : Oyuncak.
 bedâyi' : Güzellikler.
 bedi' : Güzel.

bedîhî : İspata gerek duyulma-
 yacak kadar açık,
 apaçık.
 bedreka : Kılavuz.
 behâim : Hayvanlar.
 behîmî : Hayvanca.
 beht : Şaşkınlık.
 beka : Kalıcılık.
 beliyyât : Belalar.
 benân : Parmaklar.
 benât : Kızlar.
 bendegân : Padişahın hizmetinde-
 kiler, kullar, hizmetli-
 ler.
 berâhîn : Deliller.
 berceste : Güzel.
 berdâr : Asılmış.
 berf : Kar.
 berhâne : Eski, büyük harap ev.
 berhudâr : Mutlu.
 berîn : Çok yüksek.
 berk-i nigâh : Şimşek (gibi) bakış.
 berk-süvârâne : Şimşek gibi süratli.
 ber-mu'tâd : Alışıldığı üzere.
 bernâmece : Program.
 ber-tasnif : Ayrıntılı.
 berzede : Biriktirilmiş.
 besîm : Güleryüzlü.
 beşâret : Müjde.
 beşuş : Asık.
 beşûş : Gülümser.
 bevâdî : Çöller.
 beyâbân : Çöl.
 beyyinât : Deliller.
 beyzâ : Bembeyaz.
 bezl (et-) : Cömertçe vermek.
 bezm : Meclis, toplantı.
 bî-ârâm : Durup dinlenmeme.
 bîdâr : Uyanık.
 bidâyet : Başlangıç.
 bîhûş (et-) : Aklını başından almak.
 bîkes : Kimsesiz.

bilâinsâf : İnsafsızca.
 bilfarz : Farz edelim ki.
 bîmâr : Hasta.
 bîmeâl : Anlamsız, manasız.
 -bîn : Gören.
 binâ : Medreselerde okunan
 Arapça ders kitapların-
 dan biri.
 bî-payân : Sınırsız.
 bîster : Yatak.
 bîtâb : Güçsüz.
 bîtenâhî : Sonsuz, tükenmez.
 bîvâye : Nasipsiz.
 bîzâr : Çaresiz.
 bu'd : Uzaklık, mesafe.
 bu'd-i mutlak: Evrenin tamamı, son-
 suz geniş.
 bûd u nebûd : Var yok.
 bûd : Varlık.
 buhayre : Göl.
 buk'a : Ülke, bölge.
 bükâ : Ağlama.
 bülend : Yüce.
 bünyâd (kur-): Temel atmak.
 bünyân : Bina, yapı.
 bürehne : Çıplak.
 bürûc : Burçlar.
C-Ç
 cahîm : Cehennem.
 camadan : Çapraz şekilde iki sıra
 düğmeli bir çeşit kısa
 ve kolsuz üstlük.
 câmid : Cansız, donmuş.
 cârî : Akan, geçerli.
 câvidân : Ebedi, sonsuz.
 cây : Yer.
 cebânet : Korkaklık.
 ceberût : Aşırı kibir, azamet.
 cebîn : 1. Alın, 2. Korkak.
 cebîn-i sîmîn: Gümüş rengi alın.
 cebrî : Zoraki.
 ced : Ata, dede.

cedelgâh : Mücadele yeri.
 cefâ-dîde : Cefa görmüş.
 cehîmî : Cehenneme ait.
 celâdet : Yiğitlik.
 celî : Belli.
 cenâh : Kanat.
 cenub : Güney.
 cerh (et-) : 1- Yaralamak.
 2- Çürütmek, iptal
 etmek.
 cerîde : Gazete.
 cerîha : Yara.
 cevâmî : Câmililer.
 cevelân : Dolaşmak.
 cevelangâh : Dolaşma, gezinme yeri.
 cevf : İç, boşluk.
 cevv : Hava, boşluk.
 ceyb : Cep.
 cibâh : Cepheler, alınlar.
 cîbâl : Dağlar.
 cibâl-i velvedâr: Sesli dağlar.
 cibillî : Yaratılış.
 cidâl : Karşılıklı kavga.
 cidâr : Duvar.
 cîfe : Leş.
 cihâz : Çeyiz.
 ciyfe : Leş.
 cû : Açlık.
 cûd : Cömertlik.
 cûş (et-) : Coşmak.
 cûşîş : Coşkunluk, aşırı
 heyecanlanma.
 cûy : İrmak.
 cûybâr : Akarsu, ırmak.
 cûy-ı cârî : Akarsu.
 cûdâ : Uzak.
 cündî : Sipahi.
 cünûn : Delilik.
 cür'a : Yudum.
 çâk (et-) : Parçalanmak.
 çakşır : Erkek şalvarı.
 çâlâk : Çevik.
 çerâğ : Kandil.
 çin : Kıvrım.

D

dâd	: Adâlet.
dâhî-i mehîb:	Büyük dâhi.
dalâlet	: Sapıklık.
dâmân	: (Koruyucu) etek.
daman-ı aşk:	Allah'ın varlık katının eteği.
dâmen	: Etek.
dâmen-i irfân:	Bilim ve fen eteği.
dâr	: Ev.
darabân	: Çarpma, çarpıntı.
dârât	: Gösteriş.
dâye	: Dadi.
debboy	: Depo.
defîn	: Gömülü.
dehân	: Ağız.
dehân-ı hasret:	Hasret ağzı.
dehhâş	: Çok dehşetli, pek korkunç.
dehr	: Dünya.
dehşet-âkin:	Dehşetli.
dehşetnâk	: Dehşetli.
dem	: Zaman.
dembest	: Susan, susmuş.
demevî	: Kanlı.
dem-güzâr (ol-):	Vakit geçirmek, eğlenmek.
demîde	: Yetişmiş.
demsâz	: Sırdaş.
dendân	: Diş.
denî	: Alçak.
der	: Kapı
deragûş	: Kucaklama.
der-âgûş	: Kucaklama.
derk	: Anlama.
derpey	: Ardisıra.
derpîş	: Göz önünde bulunma.
dest	: El.
destâr	: Sarık.
dest-i tecebbür:	Zorlayıcı el.
deştzâr	: Çöl.
devâhî	: Felaketler.

devâir	: Daireler.
devr-i sâbık:	Eski devir.
deycûr	: Çok karanlık.
deyyâr	: Evin içinde oturan.
dibâce	: Önsöz.
dîdâr	: Güzellik, yüz güzelliği, çehre.
dîde	: Göz.
dil	: Gönül.
dil-cû	: Gönül çeken.
dil-hâh	: Gönlün istediği.
dirîg	: Esirgeme.
dûd	: Duman.
dûdmân	: Aile.
duhât	: Dahiler.
dûn	: Aşağı.
dûrâdûr	: Uzaktan uzağa.
dûş	: Omuz.
dûş-ı ıztırâr:	Çaresiz omuz(lar).
dümû	: Gözyaşları.
dümû'-ı istimdad:	Yardım dileyen gözyaşları.
dürdâne	: İnci.

E

eb'âd	: Her taraf.
ebkâr	: Bekârlar.
ebkem	: Sessiz, dilsiz.
ebleh	: Ahmak.
ebr	: Bulut.
ebrâr	: İyiler, dindar insanlar.
ebsâr	: Gözler.
ecîr	: Gündelikçi.
ecrâm	: Cisimler, yıldızlar.
ecsâd	: Cesetler.
eczâ	: Parçalar.
edvâr	: Devirler.
edyân	: Dinler.
ef'al	: İşler.
efkâr	: Fikirler.
eflâk	: Felekler.
efser	: Taç.
efvâh	: Ağızlar.

efvân : Artan, çoğalan.
 ehad : Tek.
 ehibbâ : Dostlar.
 ehl-i fâka : Yoksullar.
 Ehl-i Salîb : Hristiyanlar.
 ekvân : Kâinat.
 elfâz : Lafızlar, sözler.
 elsine : Diller.
 elvâh : Diller.
 elvân : Renkler.
 emr-i bi'l-ma'ruf: İyiliği emretme.
 emr-i müker: Kötülüğü emretme.
 emvâc : Dalgalar.
 emvâl : Mallar.
 emvât : Ölümler.
 encâm : Son.
 encüm : Yıldız.
 encümen : Cemiyet, meclis,
 komisyon.
 enf : Burun.
 enfâ : Çok faydalı.
 enfâs : Nefesler.
 enfâs-ı habîs : Pis nefesler.
 enîn : Feryat, inleyiş.
 enîn-i rûh : Ruhun inlemesi.
 enîn-i tazarrû': İniltili yakarış.
 enîs : Dost.
 ensâl : Soylar, nesiller.
 envâr : Nurlar.
 enzâr : Bakışlar.
 erhâm : Döl yatakları.
 ervâh : Ruhlar.
 erzel : En rezil.
 eshâr : Seherler, sabahlar.
 eslâf : Öncekiler.
 esmâ : İsimler.
 esnâm : Putlar.
 esrâr : Sırlar.
 eş'âr : Şiirler.
 eşbâh : Şekil, madde.
 eşcâr : Ağaçlar.
 eşedd : En şiddetli.
 eşhâs : Şahıslar, kişiler.

eşvâk : Şevkler, neşeler.
 etfâl : Çocuklar.
 evâmir : Emirler, buyruklar.
 evrâd : Dinî dualar.
 evtâr : Teller.
 evtâr-ı îmân: İman telleri.
 evzâ : Vaziyetler, hâller,
 durumlar.
 eytâm : Yetimler.
 eyvân : Saray.
 eyyühe'n-nâs: Ey insanlar.
 ezhân : Zihinler.
 ezhâr : Çiçekler.
 ezkâr : Zikirler.
 ezmân : Zamanlar.
 ezvâk : Zevkler.

F

fâhûr : Övünen.
 fâka : Yoksulluk.
 faslam : Benek benek.
 fâtr : Yaratıcı.
 fâtr-ı mutlak: Mutlak yaratıcı;
 Allah.
 fecâyi : Facialar.
 felâh : Kurtuluş.
 ferâg-ı bâl : Kaygısız.
 ferâiz : Farzlar.
 ferdâ : Yarnın.
 ferdâ-yı mevûd: Vaad edilen sabah.
 ferîd : Biricik.
 ferîh u fahûr: Rahat, ferah.
 ferîh : Ferah, sevinçli.
 ferîk : Korgeneral.
 ferkada : Büyükhayının en
 parlak yıldızı.
 ferrâş : Temizleyici, süpürücü.
 fersûde : Eskimiş.
 ferş : Yaygı.
 ferş-i râh : Yola serilen yaygı, halı.
 feşân : Saçan.
 fetret : Kargaşa dönemi.
 fevc fevc : Bölük bölük.

feverân : Galeyan.
 fevk : Üst.
 fevka'l-beşer: İnsanüstü.
 fevka'l-itiyâd: Olağanüstü.
 fevzâ : Kargaşa.
 feyfâ : Düzlük, büyük
 sahra, çöl.
 feyyâz : Çok feyizli.
 fezâgerd : Fezayı dolaşan.
 fezâil : Faziletler.
 fıkdan : Yokluk, kıtlık.
 firaklı : Acıklı.
 firâr : Kaçış.
 firîb : Aldatan.
 fodla : Molla ekmeği.
 fuâd : Kalp, yürek.
 fukahâ : İslam hukukunu bilen
 kişiler.
 fusûl : Fasıllar, mevsimler.
 fücûr : Ahlaksızlık,
 günahkârlık.
 fûnûn : Fenler.
 fûshat-serâ : Genişlik.
 fûshat-serâ-yı dûrâ-dûr: Uzayıp
 giden genişlik.
 füsûnkâr : Büyülü.
 fûtûh : Zafer, gönül rahatlığı.
 fûtûr : Ürkeklik.
 füyûz : Feyizler.

G

gabrâ : Yeryüzü.
 gafir : 1- Çok kalabalık.
 2- Yaygın, kaplayan,
 örtün.
 gam-güsâr : Gam ortağı, dert
 arkadaşı.
 gamkîn : Gamlı.
 gamz : Belirtme.
 garâîb : Garip şeyler.
 gasl : Yıkama.
 gaşy (ol-) : Sarhoş olmak.

gaşy : Kendinden geçme.
 gayz : Kızgınlık, kin.
 gehvâre-i nâz: Nazlı beşik.
 gerd : Gezen, dolaşan.
 gerdûn : Dünya, felek.
 gerdûne : Araba.
 gılzet : Kabalık.
 girivv : Çılgılık.
 girân-seyr : Ağır ağır dolaşma.
 girîbân : Yaka.
 girîzân : Kaçıcı, kaçan.
 girûdâr : Mücadele, savaş.
 girûdâr-ı mâişet: Geçim kavgası.
 girye : Gözyaşı.
 girye-i mâtem: Acı, gözyaşı.
 -gû : Söyleyen.
 gubâr : Toz.
 gufrân : Affetme, Allah'ın affı,
 merhameti.
 gulgulehîz : Feryat koparan.
 gûnâgûn : Çeşit çeşit.
 gunûde : Uyuklamış.
 gurebâ : Garipler, kimsesiz
 kişiler.
 gusn : Dal.
 gusûn : Filizler.
 gûş : Kulak.
 gülgûn : Gül renkli.
 gülşen : Gül bahçesi.
 gümrâh : Yolunu kaybetmiş.
 güzîn : Seçkin, saygıdeğer.

H

hâb : Uyku.
 hâbgâh : Uyunacak yer.
 hâb-ı sükûnet: Susma uykusu.
 habl : İp.
 habt (et-) : Ağzımı kapama.
 hacâlet : Utanma.
 hâcât : İhtiyaçlar.
 hacer : Taş.
 hacîl : Utanmış.

hacle	: Gelin odası.	havâic	: İhtiyaçlar.
hacr	: Birini malını kullan- maktan men etme.	havârik	: Harikalar.
hadîd	: Öfkeli.	havass	: Aydınlar, seçkinler.
hadrâ	: Yeşil.	havâtır	: Hatıralar.
hâib ü hâsir	: Hiçbir şey elde edemeyen.	havf u recâ	: Korku ve ümit.
hâib	: Kederli, umutsuz.	hâvî	: İhtivâ eden, içine alan, kaplayan.
hâil	: Engel.	havl	: Çevre.
hâile	: Dram, trajedi.	havsalaçâk	: Anlayışı parçalayan.
hâk	: Toprak, yeryüzü.	hayâl-i te'bid	: Ebedîlik, ölümsüzlük hayali.
hâk-sâr (et-)	: Yıkamak, yerle bir etmek.	haybet	: Yoksunluk, mahrum- luk, ziyan, korku.
hâledâr	: Hâle içine alınmış.	hayfâ	: Yazık.
halîta	: Karışım.	hâyır	: Bahçelik, bostan.
hamâkat	: Ahmaklık.	hayırhâh	: Hayır isteyen.
hamdele	: Allah'a hamd etme.	hayme	: Çadır.
hâmûn	: Ova, kır.	hayret-fezâ	: Hayret veren.
hâmûş	: Suskun, sessiz.	hayyiz	: Süreklilik.
handân	: Sevinçli.	hazâin	: Hazinele.
hande	: Gülme, gülüş.	hazân	: Sonbahar.
hânümân	: Ev, bark, ocak, yuva.	hazele	: Aşağılık gürûh.
hâr	: Sıcak.	hâzık	: Mühassıs.
haremeyn	: İki harem; Mekke'deki Harem-i şerif ile Medine'deki Peygamber mescidi.	hazîre-i sengîn	: Taştan mezar.
harın	: İnatçı.	hemâl	: Benzer.
harîm	: Ortak.	hemhâl	: Eş, benzer.
harta	: Harita.	hemrâh	: Yoldaş.
harun	: Huysuz.	hem-zebân	: Aynı dili konuşan, dost.
hâsir ü hâib	: Şaşkın ve çaresiz.	hendese	: Geometri.
hâsir	: 1- Hasret çeken. 2- Hasar gören, zarara uğrayan.	herc ü merc	: Kargaşa.
hasr	: Genellikten çıkarma, sınırlama.	herçi bâd âbâd	: Ne olursa olsun.
haşyet	: Korku.	herç-i bâd-âbâd	: Her yerde.
hâtîf	: Gaipten işitilen ses.	herze	: Saçma.
hatm	: Tüketme.	hestî	: Varlık.
hatt-ı mümâs	: Teğet çizgi.	heyâkil	: Heykeller.
hatve	: Adım.	heybetpûş	: Heybetli.
		heycâ	: Kavga.
		hezâr	: Bülbul.
		hıtta	: Ülke.
		hıyâbân	: İki yanı ağaçlı yol.
		hıyât	: İplikler.

hiffet	: Hafiflik, hoppalık.	ıyân	: Ayan olan.
hirâsân	: Korkan, çekinen.	ıyd	: Bayram.
hirmân	: Mahrumluk, nasipsizlik.	ıyş	: Geçinme.
hisâl	: Hasletler, huylar.	ıztırâr	: Mecburiyet.
hizlân	: Tek başına kalıp perişan olma.	i'lâ (et-)	: Yükseltmek.
hodgâm	: Bencil.	i'lâ	: Yüceltme.
hoş-bû	: Güzel kokulu.	i'mâl	: Yapma.
huccâc	: Hacılar.	i'tisâm	: Tutunma, yakınma.
huccâc-ı kirâm:	Saygın hocalar.	i'tizâr	: Özür beyan etme.
hufeyre	: Küçük çukur.	i'zâz	: Ağırılama.
hufre	: Çukur.	iane	: Yardım.
hufre-i nisyân:	Unutulmuşluk çukuru.	ibâd	: Allah'ın kulları, insanlar.
hulk	: Ahlâk, huy.	ibâhiyye	: Her şeyi mübah gören grup.
hulle	: Elbise.	ibdâ-ı bedf'	: Güzellikler yaratma (sanatı).
humâr	: İçkiden sonra gelen baş ağrısı.	ibnullâh	: Allah'ın oğlu.
hûn	: Kan.	ibrâ (et-)	: Zorlamak.
hûn-âbe	: Kanlı su.	ibrâm	: Aşırı ısrar.
hûr	: Huri.	ibtisâm	: Gülümseme.
hurâfât	: Hurâfeler.	icbâr	: Zorlama.
hurde	: Hurda.	iclâl	: Yücelik, kudret.
hurdebîn	: Büyüteç.	idlâl (et-)	: Sapıklığa yöneltme.
hurşîd	: Güneş.	igtinâm	: Zahmetsiz kazanç.
hurûc	: Çıkış, ayaklanma.	igtirâb	: Gurbete çıkma, gözden kaybolma, batma.
hurûş (et-)	: Coşmak.	iğmâz	: Göz yumma, görmez- likten gelme.
hurûşân	: Coşan.	iğtinâm (et-)	: Ganimet saymak, yararlanmak.
husûn	: Kaleler.	ihkâk	: Hak ettirmek.
huşû	: Allah'a korku ve sevgiyle bağlanmak.	ihmâl	: Süre verme.
hutebâ	: Hatipler.	ihtirâm	: Saygı.
hutûr	: Akla gelme.	ihtisâr	: Kısa, kısalma.
hutût	: Hatlar, sınırlar.	ihtisâs	: Duygulanma.
huzû'	: Alçakgönüllülük.	ihtizâr	: Can çekişme.
huzzâr	: Hazır olanlar.	ihtizâz	: Titreme.
hüccet	: Delil, senet.	ihvân	: Kardeşler.
hüve	: O.	ihzâr	: Hazırlama.
hüveydâ	: Açık, belli.	ikdâm	: Gayret.
I-İ		ikrar (et-)	: Tasdik etmek, kabul etmek, doğrulamak.
ıtlâk	: Bağımsızlık, özgürlük.		
ıttirâd	: Birbirini izleme, monotonluk.		

iktihâm	: Göğüs germe.	ismet	: Namus.
iktisâb	: Kazanma.	istalâktit	: Sarkıt.
ilcâ	: Zorlama.	isti'câl	: Acele etme.
ilhâd	: Dinsizlik.	istiâb	: Tutma, içine alma.
iltimâât	: Pırılıtlar.	istiğrâk	: Dalgınlık, durgunluk.
iltivâ	: Kırışık.	istiğrak	: Kendinden geçme.
im'ân	: Dikkat, ibret.	istihâle	: Değişme.
imhâl	: (Cezalandırmadan önce) Süre verme.	istihkar (et-):	Hor görmek.
imrâr	: Geçirme.	istikhân	: Bir şeyin özünü, kökünü araştırma.
imsâk	: Cimrilik, bir şeyden el çekme.	istikrâh	: Tiksinme.
in'ikâs	: Aks etme, yansıma.	istikşâf	: Olup biteni araştırma.
inayet ola	: Allah versin.	istîmân (et-):	Aman dilemek.
incizâb	: Cazibeye kapılma.	istimdâd	: Yardım dileme.
ind	: Yan.	istinâf	: Mahkemece verilen bir hükmü üst mahkemeye gönderme
infâk	: Geçindirme.	istinfâf	: Hafife alma.
infiâl	: Gücenmek.	istinkâh	: Nikâhlama.
infirâd	: Yalnız olma.	istirdâd	: Geri alma.
inhidâm	: Yıkılma.	istiskâl	: Varlığandan hoşlanma, küçümseme.
inhilâl	: Çözülme, dağılma.	işhâd	: Şahit gösterme.
inhimâk	: Üzerine düşme.	işrâk	: Doğma, ışıldama, ışıklandırma.
inhitât	: Düşme, çökme.	iştiâl	: Parlama.
inkıyâd	: Boyun eğme.	it'âb	: Yorma.
inkisâf	: Parlaklığın sönmesi.	itikâf	: Bir yere kapanıp ibadetle vakit geçirme.
inkisâr	: Kırılma, parçalanma.	itminân	: 1- Güvenme. 2- Başa kakma.
insilâh	: Sıyrılmak.	iyâzen billâh	: Allah korusun.
inşâd (et-)	: Seslendirmek.	iyâzen	: Sığınarak, iltica ederek.
inşirâh	: Ferahlama.	izâm	: Kemikler.
intâş	: Bitkinin yeşermesi.	izâr	: Yanak.
intibâ	: İz bırakma.	izmihlâl	: Yok olma.
intibâh	: Uyanıklık.	izz ü nâz	: Nazlanma.
ircâ	: Döndürme.	izzet	: Yücelik, ululuk.
irtidâd	: İslâm dininin dışında bir dine girme.		
is'âf	: Dileği yerine getirme.		
îsâr	: Saçmak.		
iskandil	: Suyun derinliğini ölçen alet.		
iskât	: Susturma.	J	
iskolâstik	: Skolastik.	jâle	: Çiğ.

K

- ka'r : Derinlik.
kabâil : Kabileler.
kâdiasker : (Kazasker) Osmanlı Devleti'nde ilmî ve adlî yüksek rütbe.
kadîd : Çok zayıf, iskelet.
kadîm : Eski.
kağşamak : 1- Eskimeden dolayı ek yerleri oynamak.
2- Yıkılacak gibi olmak, köhnemek.
kâil : Söyleyen.
kâim (ol-) : Durmak, kalıcı olmak.
kalçın : Kalçaya kadar çıkan çorap.
kalîçe : Halı.
kamer : Ay.
kandîl-i târ : Karanlık, sönük kandil.
kanî (ol-) : Yetinmek.
kâr ü bâr : İş-güç.
kârbân : Kervan.
karha : Yara.
karî : Okuyucu.
karîb : Yakın, benzer.
kârzâr : Savaş, kavga.
kasaîd : Kasideler.
kasem : Yemin.
kavâfil : Kafileler.
kayser : Bizans krallarının unvanı.
kebâir : Büyük şeyler.
kedd-i yemin: El emeği.
kehkeşân : Samanyolu.
kehle : Bit.
kehvâre : Beşik.
kemâl-i vecd: Tam bir coşkunluk.
kemîne : Alçak, değersiz.
kesret : Çokluk, tasavvufta dünya ile alakalı her şey.
keşşâf : Çok keşif yapan.

- ketîbe : Kalabalık, topluluk.
kevn : Olma, var olma, varlık, mevcudiyet.
kıtâl : Öldürme.
kıyâm : 1- Ayağa kalkma, ayaklanma.
2- Yükselme.
kibâr : Büyükler, ulu, seçkin kişiler.
kisirâ : İran hükümdarlarının unvanı.
kiyâh : Ot.
kudret-i zerrîye: Atom kudreti.
kulzüm : Deniz.
kurâ : Köyler.
kurb : Yakınlık.
kurretü'l ayn: Gözbebeği.
kurûn : Asır, yüzyıl.
kutayre : Damlacık.
kutr : Yan, en.
kuvâ : Güçler, kuvvetler.
kuyûd : Kayıtlar.
kübrâ : Büyük, ulu.
kühen : Köhne.

L

- lâ akâl : En azımdan.
lâ yenkati : Sürekli.
lâ yezâl : Bitimsiz.
lağam : Bomba çukuru.
lahd : Mezar.
lâhik : Eklenen.
lahn : Ezgi.
lâht : Mezar.
lâhût : Ruhâniyet, maneviyat.
lâl : Dilsiz, sessiz.
lâmise : Dokunma.
lâne : Yuva.
lâşe : Leş, enkaz.
latîf : Güzel, hoş.
leb : Dudak.
lebbeyk : Buyurun, evet.

lebrîz : Taşan.
ledün : Allah'ın yanı.
leîm : Alçak, aşağılık.
lem'a : Parıltı.
lem'a-dâr : Parlak, parıltılı yer.
lemeân : Parıldama.
lemeât : Parıltılar.
lemhâ : 1- Bakış. 2- Parlama.
lems : Değme, dokunma.
lenfâî : Kansız, zayıf, tembel,
lenfatik.
lerzân : Titreyen.
levh-i zi-rûh: Canlı tablo.
levs : Bulaşık, pislik.
levsiyyât : Pislikler.
leyâl : Geceler.
leyâl-i târ : Karanlık geceler.
leyl : Gece.
leyl-âkîn : Gece rengi.
libre penseur: Özgür düşünceli.
lihye : Sakal.
likâ : Çehre.
livâû'l-hamd : İslâm sancağı.
lübb : Öz.
lucce : Dalga.
lucce-i rahmet: Allah'ın merhamet
dalgası.

M

mâkablî : Öncesi.
mâmelek : Bütün mülk.
ma'ber : Geçit.
ma'bûd : Allah, tanrı.
ma'dûd : Sayılı.
ma'mûre : Bayındır.
ma'reke : Savaş alanı.
ma'tûh : Bunak.
mâder : Anne.
mâfât : Kaybedilmiş şeyler.
mâfihâ : İçindeki.
magmûm : Gamlı, kederli.
mâh : Ay, ay yüzlü.

mahallât : Mahalleler.
mahdûd : Sınırlı.
mahkûmîn : Mahkûmlar.
mahmil : Fil, deve vb.nin sırtına
konan, kulübeyi
andıran.
mahmûm : Ateşli, sıtmalı.
mahmur : Yarı sarhoş, uykulu.
mahsûr : Çevrili, kuşatılmış.
mahz : Saf, halis, sırf.
mâil : Meyilli.
makâl : Söz.
makber : Mezar.
makhûr : Kahra uğramış.
makhûr-ı celâl: Büyüklük ve
kuvvetle kahretme.
makrûn (ol-):Bağlı olmak,
desteklenmek.
makrûn : Yakın.
maksûd-ı mehîb: Büyük, yüce
maksat.
maksûre : Camilerde etrafı par-
maklıklıklı yüksek yer.
makta : Kamış kalemlerin yon-
tulduktan sonra uçları-
nın üzerine yatırılarak
kesildiği âlet.
maktel : İdam, ölüm alanları.
maktûl : Öldürülen.
mama : Beyoğlu'nda bir sefa-
hat yeri.
manzar : Manzara.
maraz : Hastalık.
masârif : Masraflar.
mâsivâ : 1- Dünyevî varlıklar,
maddî dünya.
2- Allah'tan gayri
her şey.
masnû' : Sanat eseri.
masnûât : Sanat eserleri.
masrûf : Harcanmış.
matlûb : İstenmek, arzu
edilmek.

matvî	: Dürülmüş, kıvrılmış.	mektûm	: Gizli, saklı.
mazîk	: Dar yer.	mel'abe	: Oyun, oyuncak.
mazi-yi mehîb	: Şanlı tarih.	melâhat	: Güzellik.
mazlûmîn	: Mazlumlar.	melâl	: Üzüntü.
me'kûl	: Yiyilen.	melekût	: Melekler âlemi.
me'lûf	: Alışık.	memâlik	: Ülkeler.
me'men	: Güvenilir yer.	memât	: Ölüm.
me'mûl	: İstek.	memdûd	: Uzun.
me'nûs	: Alışık.	memnû	: Yasak.
me'vâ	: Ülke, sığınılacak yer.	memsûh	: Çirkinleşmiş.
meâd	: Son.	menâbi	: Kaynaklar.
meâl	: Anlam.	menâr	: Minare.
meâlim	: Alâmetler, işaretler.	menba'	: Kaynak.
mebâdî	: Başlangıç.	menhûs	: Uğursuz.
mebhût	: Şaşkın.	menşe'	: Kaynak.
mebzûl	: Bol.	menzil	: Durak.
meccanen	: Ücretsiz.	menzil-i aksâ	: En son, en uzak nokta.
mecmû'	: Hepsi.	mer'î	: Yürürlükte olan.
mecrûh	: Yaralı.	merâhil	: Duraklar.
medâris	: Medreseler.	merâhim	: Merhametler.
medfen	: Mezar.	merâret	: Acı.
medhûl	: Ayıplanmış.	merâtib	: Mertebeler.
medhûş	: Dehşete düşmüş.	merâyâ	: Aynalar.
medîd	: 1- Uzun, uzun süren 2- Devamlı, sürekli	merbût	: Bağlı.
medyûn	: Borçlu.	merd	: Kişi.
mefâhir	: Övünülecek şeyler.	merdûd	: Reddedilmiş.
mefkûd	: Kayıp, yok.	merdüm	: Gözbebeği.
mefkûf	: Bağlı.	merkad	: 1- Uyuyacak yer. 2- Mezar.
meflûc	: Felçli.	mersûs	: Birbirine kenetlenmiş, kurşunla birbirine bağlanmış.
mehâlik	: Helâk edici şeyler, tehlikeler.	mesâcid	: Mescitler.
mehcûr	: Unutulmuş, uzak kalmış.	mesâib	: Felaketler.
mehd	: Beşik.	mesâvî	: Kötülükler.
mehîb	: Büyük, yüce, heybetli.	mesdûd	: Kapalı.
mekânet	: Metânet.	meskenet	: Miskinlikler.
mekîn	: Oturan, yerleşen.	mestûr	: Örtülü.
meknûn	: Gizli.	meş'alkeş	: Meşale taşıyan.
mekr	: Hile.	meşâil	: Meşaleler.
meksem	: Suyun kollara ayrıldığı yer.	meşâm	: Burun.
		meşbû	: Ağzına kadar dolu.

meşcere	: Ağaçlık, orman.	muarrâ	: Münezzehe.
meşhed	: Şehitlik.	muattal	: Battal, kullanılmaz.
meşher	: Sergi.	muazzez	: Değerli.
meşhûd (ol-):	Görölmek.	mubassır	: Öğrencinin disiplinini gözleyen görevli.
meşhûdât	: Gözlemler, izlenimler.	mûcez	: Kısa ve özlü yazı.
meşhûn	: Dolu.	mudhik	: Gülünç.
meşîme	: Döl yatağı.	mugaddî	: Besleyen.
meşîyyet	: Kader.	mugaylanzâr:	Dikenlik.
meşy	: Yürüme.	mugber	: Kırgın, gücenik.
metâli'	: Güneşin doğuşu.	muhâcim	: Saldıran, hücum eden.
metâlib	: İstekler.	muhakkar	: Hakarete uğramış, aşağılanmış.
mev'ûd	: Vaad edilen.	muhammer	: Yoğrulmuş, mayalanmış.
mevcâmevç:	Dalga dalga.	muharrib	: Tahrip eden.
mevcât	: Dalgalar.	muhât	: Kuşatılmış.
mevdû'	: Emanet edilen.	mûhiş	: Korkutan.
mevecat	: Dalgalar.	muhrik	: Yakıcı.
mevhum	: Kuşuklu; gerçekleşeceği kesin olmayan.	muhtâriyyet:	Özerklik, bağımsızlık.
mevhûme	: Hayalî.	muhtasar	: Kısa.
mevkîb	: Alay, kafiye.	muhtazar	: Can çekişen.
mevkib-i şâdf:	Sevinç alayı.	muhtekir	: Vurguncu.
mevkif	: Durak.	mukassî	: Kasvetli, sıkıcı.
mevkût	: Süreli, periyodik.	mukîm	: Oturan, seferi olmayan.
mevsûk	: Belgelenmiş.	mûmâileyh	: Adı geçen.
mevvâc	: Dalgalandan.	musâb	: Musibete uğramış.
mevzûn	: Ölçülü.	musâfât	: Samimiyet, dostluk.
mezâhim	: Ezizyetler, sıkıntılar.	musaggar	: Küçültölmüş.
mezbûhâne	: Son ümitle.	musahhar	: Büyölenmiş, tesir altına alınmış.
mezellet	: Aşğıılanma.	musallî	: Beş vakit namazına devam eden.
mezrûât	: Ekinler.	musannâ	: Sanatlı, ustaca.
mi'râc	: Göğge yükselme.	muslih	: İslah eden, düzelten.
mihmân	: Misafir.	mutâ	: Boyun eğilen.
mihr	: Güneş.	mutarrâ	: Koku saçan.
mihribân	: Sevilen, dost.	muteazzım	: Büyöklük taslayan.
mînâ	: Mavi.	muvahhid	: Allah'ın birliğine inanan.
miskal	: Yirmi dört kıratlık ağırlık ölçüsü.	muvakkat	: Geçici.
mîzbân	: Misafiri ağırlayan kimse, ev sahibi.		
mu'cez	: Kısa.		
muallâ	: Yüce.		
muallem	: Eğitilmiş.		

muvakkit	: Saatin doğruluğunu tayin eden memur.	mün'adim	: Yok olan.
muzî	: Parlak.	mün'atîf	: Dönen.
muzlim	: Karanlık.	münâzaa	: Kavga.
muzmahil	: Göçen, yıkılan.	münbasit	: Şen, ferah.
muzmer	: İçte gizlenen şey.	müncelf	: Parlayan.
muztarr	: Çaresiz, zorlanmış.	müncemid	: Donmuş.
mübâhî	: Mağrur.	mündehiş	: Dehşet içinde olan.
mübdî	: İcat eden, yoktan var eden, başlatan.	mündemiç (ol-)	: İçinde bulunmak.
müberraât	: İyilikler.	münevver	: Aydınlik, nurlu.
mübeşşer	: Müjdelenmiş.	münevvim	: Uyku veren.
mübhem	: Belirsiz.	münfafil	: Gücenik.
mübrim	: Acil, zorlayan, anlamsız sözlerle can sıkan.	münhânî	: Eğri.
mübtezel	: Alçak, rezil.	münhasır	: Sınırlı.
mübtezel	: Alçakça, aşağılık.	münhemik	: Bir işin üzerine çok düşen.
mücâhedât	: Savaşlar.	münkad	: Bağlı, boyun eğen.
mücellâ	: Parlak, cilalı.	münkasim	: Bölüştüren.
mücmel	: Veciz, öz.	münkesir	: Kırık.
müdâfaât	: Müdafalar.	müntehâ	: Son, sonuç.
müdekkik	: Tetkik eden, inceleyen.	müreccah	: Tercih edilen.
müderrişîn	: Müderrisler.	mürted	: Dinden çıkmış.
müebbed	: Ebediyen.	müsahhar (et-)	: Tâbî kılmak, emrine vermek.
müeddâ	: Eda edilen, mana.	müsellâh	: Silahlı.
müeyyed	: Sağlam, kat'î.	müsel sel	: Sıralı, dizili, zincirleme.
müfâd	: Mana, kavram.	müsevvif	: Savsaklayan, işi yarına bırakan.
müfârik	: Ayrılan.	müseyyeb	: Üşengeç, uyuşuk.
müfîd	: Yararlı.	müsin	: Yaşlı.
müftakir	: Yoksul, muhtaç.	müstâcel	: Çarçabuk, aceleyi gerektiren.
mühaykel	: Heykel gibi, iri yarı.	müstâğrak	: Kendinden geçen, dalmış.
mühyyâ	: Hazır.	müstahâse	: Fosil.
mühyyic	: Heyecan veren.	müstahsil	: Elde eden, üreten.
mühlik	: Öldürücü.	müstatil	: Uzayan, dikkörtgen.
mühmel	: İhmale uğramış.	müsteâr	: İğreti.
mükevvenât	: Yaratılan şeyler.	müstehlik	: Tüketici.
mülevves	: Kirli, pis.	müşerrih	: Operatörlük eden.
mülhid	: İnançsız.	müşeyyed	: Sağlam.
mültecâ	: Sığınılacak yer.	müşir	: Mareşal.
mümâs	: Dokunan.	müşrikîn	: Müşrikler.
mümteni'	: İmkânsız.		

müştak : Türemiş.
mütebassıs : Yaltaklanan.
mütedennî : Gerileyen.
mütefelsif : Felsefe yapan.
mütefennin : Fen sahibi.
mütehâlif : Birbirine aykırı.
mütehevvir : Kızgın.
müteheyyic : Heyecanlı.
mütekaid : Emekli, eski.
mütenâzır : Birbirine bakan,
simetrik.
müteneffir : Nefret eden.
mütevâlî : Birbirini izleyen.
müttekâ : Asa.
müvekkel : Vekil olmuş.
müverrih : Tarihçi.
müzâheme : Sıkıntı verme.
müzâhim : Sıkıntı veren.
müzebzeb : Karışık, bozuk.
müzic : Usandıran.

N

nâfi : Faydalı.
nagamât : Ezgiler, nağmeler.
nâgehân : Ansızın.
nâhak : Haksız yere.
nahvet : Gurur.
nâim : Uyuyan.
nâkâm : Mutsuz.
nakkâd : Bir şeyin iyisini
kötüsünden ayıran.
nakkâd-ı idrâk: Ayırt edici, seçici
kavrayış.
nâkûs : Kilisede çalınan çan.
nâkus-ı izmihlâl: Felâket çanı.
nakz : Bozma.
nâle : İnilti, feryat.
nâle-i hâmûş: Sessiz inilti.
nâle-serâ : İnleyen.
nâmahdût : Sınırsız.
nâmütenâhi : Sonsuz.
nân : Ekmek.

nâr : Ateş.
nâs : İnsanlar.
nâsiye : Alın.
nâsût : İnsanlık.
nâtıka : Konuşma yeteneği.
nâyâb : Bulunmaz.
nâzân : Nazlı.
nazar : Bakış.
nâzenîn : Cilveli güzel.
nazra : Bakış.
nebât : Bitki.
nebeân : Pınar suyunun yerde
kaynaması.
nebûd u bûd: Yokluk ve varlık.
necât : Kurtuluş.
necîb : Asil.
necm : Yıldız.
nedîme : Arkadaş, dost.
nef' : Menfaat, yarar.
nefh : Üfleme, ötme.
nefha : Soluk, esinti.
nefrin : Lanet okuma.
nefs-i emmâre: Emredici nefis.
nehâr : Gündüz.
nehy : Yasaklama.
nekâl : Azap.
nekbet : Talihsizlik, felaket.
nesc : Doku.
nesîm : Sabah yeli.
nesr-âyîn : İnci yağdıran.
nevâ : Ses, inilti.
nevâdir : Nadir olan şeyler.
nevâhî : Yasaklar.
nevâsâz : Ses veren.
nevâzil : Nezle.
nevbahâr : İlkbahar.
nevha : İnleme, ağlama.
nevîn : Yeni.
nevmîd (et-): Ümitsizliğe düşürmek.
nevvâr : Parıldama.
nezle-i sadriyye: Göğüs nezlesi.

nısf : Yarı.
nısf-ı kutr : Yarıçap.
niğâh : Bakış.
niğâh-ı sîmîn: Gümüş (renkli) göz.
niğehbân (ol-): Bakmak; izlemek.
nigenbân : Seyreden, bakan, bekçi.
nihâlân : Fidanlar.
nihân : Saklı.
nikab : Peçe, yüz örtüsü.
nikat : Noktala.
nilgûn : Mavi renkli.
nîm : Yarı.
nîrân : Ateşler.
nisvân : Kadımlar.
nisyân : Unutma.
nişîmen : Oturacak yer.
nişîmengâh : Yerleşme yeri.
nitâk : Kuşak.
nukûş : Nakışlar.
nûşîn hâb : Tatlı uyku.
nücûm-ı gîsûdâr: Kuyruklu yıldızlar.
nücûm-ı lâmia-zâ : Parlayan yıldız-

lar.

nühûfte : Gizli.
nümâyân : Görünen.
nüşûr : Yeniden dirilme.
nüvişt : 1-Yazı. 2- Örlmüş in-
ce şerit.

P

pâk : Temiz.
pâkize : Lekesiz.
pâmâl (et-) : Ayakaltına almak;
yıkmak.
pâmâl : Ayakaltında kalmış.
pâyân : Son.
pehnâ : Genişlik.
penâh : Sığınak.
perde-i mektûm-ı adem: Yokluğun
gizli perdesi.
perde-pûş : Perde örtülü.

per-küşâ : Kanat açan.
perrân : Uçan.
perûkâr : Berber.
pervâ : Korku, sakınma,
çekinme.
pesmânde : Artık.
pey : Ard, arka.
peyâm : Haber.
peymâne : Kadeh.
peyveste : Ulaşmış.
pinhân : Gizli.
pîr : İhtiyar.
-pîrâ : Süsleyen.
pîrâye : Süs.
piş : Ön.
pîşgâh-ı izzet: (Allah'ın) yüce hu-
zur(u).
pîş-i celâl : Yüceliğin, büyüklüğün
önü.
pür-sürûd-ı şebâb : Gençlik
neşesiyle dolu.

R

ra'd : Gök gürültüsü.
ra'sân : Titreme.
ra'se : Titreyiş.
ra'sedâr : Titreyen, ürken.
râci' (ol-) : Dönmek, üzerinde
olmak.
râh : Yol.
rahnedâr : Yıkığı, gediği olan,
zarar gören.
raksân : Oynayan.
râmih : Parlak bir yıldız.
râsih : 1- Sağlam, metin.
2- İlimde derinleşen,
otorite.
râsihîn : Temeli kuvvetli
olanlar.
râyet : Sancak, bayrak.
râyic : Geçerli.
râz : Sır.

râzdân : Dost, sırları bilen.
 re's : Tepe noktası.
 rebî' : Bahar.
 rebî' : Bahara ait.
 recül : Adam.
 refik : Arkadaş.
 refref : Vasıta.
 refâtâr : Gidiş, yürüyüş.
 rehâkâr : Kurtarıcı.
 reh-güzâr : Yol üzeri.
 reh-nümâ : Kılavuz.
 rehzen (ol-) : Yol kesmek.
 remîm : Çürük.
 reng-i sivâ : Başka renk.
 reng-i zılâl : Gölge(li) renk.
 revâbit : Rabitalar.
 revzen : Pencere.
 reyb : Şüphe, kuşku.
 reyyân : Suya kanmış.
 rezâil : Rezillikler.
 rezmgâh : Savaş alanı.
 ric'ât : Dönme.
 ricâl : Adamlar.
 ridâ : Örtü.
 ridâpûş : Örtülü.
 ridâ-yı leyl : Gece örtüsü.
 rie : Akciğer.
 rîkistân : Kumluk.
 rikkat : Acıma, merhamet.
 rindân : Rint kişiler.
 riyâh : Rüzgârlar.
 rûh-ı edyân : Dinlerin ruhu.
 ruh-ı ser bâz: Özgür ruh.
 rû-nümâ (ol-) : Görünmek.
 rû-nümûn (olmak) : Yüz göstermek.
 rûz : Gün.
 rûchân : Üstünlük.
 rûçhan : Üstünlük.
 rûkûdet : Durma, durgunluk.
 rûsûh : Maharet, derinliğine bilgi.

S

sa'y : Çalışma.
 sa'y-i belîğ : Sıkı, çok çalışma.
 sabâhât : Güzellik.
 sabâvet : Çocukluk.
 sabîh : Güzел.
 sâbih : Yüzen.
 sadme : Çarpma.
 sadr : Göğüs, sine, esas.
 saff-ı niâl : Ayakkabılık.
 safîr : 1- Ötüş, ince ses, kuş
 ötüşü.
 2- Sağlam yapı,
 kurşunlanmış.
 sâha-i garbâ : Yeryüzü, dünya.
 sâha-i medhûş: Ürkütücü alan.
 sahâif : Sayfalar.
 sâhib-kıran : Daima başarı kazanan
 ve talihi.
 sâhir : Büyüleyici.
 sâhir : Uyanık.
 sahn : Sahne, avlu.
 sahne-i deycûr: Karanlık alan.
 sâil : Soran, dilenci.
 sâim : Oruçlu.
 sakatât : Yanlışlar.
 sakbe : Delik.
 sakf : Çatı.
 sakîl : Sıkıntılı, çirkin.
 sâl : Yıl.
 sâlhane : Mezbaha.
 sâl-hurde : Eski.
 salîb : Haç.
 sâlis : Üçüncü.
 salvele : Hz. Peygamber'e salât ü
 selâm getirme.
 sâ mân : Servet, zenginlik.
 samed : Allah'ın sıfatlarından
 biri. Hiçbir şeye
 muhtaç olmayan.
 samediyyet : Kimseye muhtaç
 olmama (Allah için).

samim-i yâd: Hatıra derinliği, derin hatıra.
sâmit : Sessiz.
samt : Sessizlik.
samût : Sessiz.
sanem : Put.
sâni : İkinci.
sâni' : Yaratıcı.
sâniha : Akla gelen şeyler.
sarây-ı mînâ: Gökyüzü.
sârbân : Deveci.
sârî : Bulaşıcı.
sath : Düzlük, yüzey.
satvet : Ezici kuvvet.
sayd : Av.
sâyegâh : Gölgelik.
sayha : Nara, bağırma.
sebbâh : Yüzücü.
sebz : Yeşil.
sefilân : Sefiller.
sefîne : Gemi.
sehâb : Bulutlar.
seher-hîz : Erken kalkan.
sekâmet : Sakatlık, yanlışlık.
sekrân : Sarhoşluk.
sell : Çıkarma.
semâ-güzîn : Gökte dolaşan.
semûhî : Cömertlik.
semûm : Sıcak çöl rüzgârı.
sengîn : Taştan yapılmış.
seng-zâr : Taşlık.
ser : Baş.
serâçe : Evceğiz.
serâir : Sırlar.
ser-âmed : En önde.
serâpâ : Baştan başa.
ser-bâz : Yiğit, cesur.
sereyân : Dağılma, yayılma.
ser-fürû : Baş eğme.
serîan : Süratle.
serîr : Taht.
sermedî : Sürekli.

sermediyyet: Süreklilik.
ser-nigûn : Baş aşağı, tepe takla.
ser-nüvişt : Macera.
serv-i sîmin: Gümüş (renkli) servi.
sevad-nâme: Kara yazı.
sevâik : Yıldırımlar.
sevdâvî : Sevdalı.
seyf : Kılıç.
seyf-i teaddî: Zulüm kılıcı.
seyl-âbe : Sel suyu.
seyyâl : Akıcı, akıp giden.
seyyâre : Gezegen.
seyyie : Günah.
sıfru'l-yed : Eli boş.
sıcn : Hapishane.
sıdre-pervâz: Uzaklara uçan.
simâh : Kulak.
sîmîn : Gümüş gibi.
sîn : Yaş.
sîne : Göğüs.
sîne-çâk : Göğsünü parçalayan.
sîne-fikâr : İç tırmalayan.
sîne-i deycûr: Karanlığın kucağı, içi.
sîrâc : Kandil.
sirişk : Gözyaşı.
sitâre : Yıldız.
sivâ : Allah'tan başkası.
siyânet : Koruma.
subbûh : Tenzih olunan.
subh : Sabah.
subh-ı bekâ : Sonsuz, ebedî sabah.
sufûf : (Namaz) saflar(ı).
suhûr : Kayalar.
sun' : 1- Sanat.
2- Yaratma, yaratış.
3- Yaratılmışlar evreni.
sûr : Düğün.
sûz u güdâz: Yanıp yakılma.
sûzân : Yakan, yakıcı.
sûziş : Yanık.
sübât : Uyku.
sücûd : Secdeler.

süfehâ : Sefih, değersiz kişiler.
sünûh : İçe doğma.
sünûhât : İlhamlar, düşünceler.
sürûd : Sevinç, neşe, cıvıltı.
sütire : Örtü, perde.
süvâr : Binen, binici.

Ş

şâfi : Şifa veren.
şâhika : Zirve, doruk.
şâkirdân : Öğrenciler.
şe'n : İş.
şebâb : Gençlik.
şeb-çerâğ : Meşale.
şeb-gerd : Gece dolaşan.
şebîh : Benzer.
şebistân : Karanlık dünya.
şeb-nisâr : Karanlık saçan.
şedâid : Şiddetler, zahmetli durumlar.
şedd-i rahl : Yola çıkma.
şehbâl : Kanat.
şehdâne : Büyük, değerli inci.
şehîk : İçe doğru nefes alma.
şehkâr : Şaheser.
şehlâ-nigâh : Yan bakış.
şehper : Kanat.
şehrâh : Ana yol.
şehrâyin : Donanma, şenlik.
şekl-i mâhiş : Korkunç şekil.
şekvâ : Şikayet.
şem : Işık, aydınlık.
şeme : Pek az.
şemîm : Güzel koku.
şenâat : Kötülük, iğrençlik.
şerâit : Şartlar.
şererbâr : Kıvılcım saçma.
şermsâr : Utangaç.
şetâret : Sevinç.
şevâhik : Zirveler, doruklar.
şevksûz : Şevk kıran.
şeydâ : Çılgın.

şeyda-yı terakkî : İlerleme aşığı.
şeyn : Leke, ayıp.
şi'ra : Bir yıldız.
şi'r-i şebab : Gençliğin şiiiri.
şikak : Ayrılık.
şikâk : Uyuşmazlık.
şikâr : Av.
şimâl : Kuzey.
şîrâze : Kitap ciltlerinin iki ucunda bulunan ibrişim örgü.
şirk : Tanrı'ya ortak koşma.
şitâb : Koşma.
şitâbân (ol-) : Koşmak.
şîven : Feryat.
şu'un : Olaylar.
şuaât : Işıklara.
şuarâ : Şairler.
şubbân : Gençler.
şuhûd : 1- Şahit olma.
2- Allah'ı görme.
şukûfe-zâr : Çiçek bahçesi.
şûrezâr : Çorak yer.
şûrid : Karişik.
şûrîde : Perişan.
şümûs : Güneşler.
şütürbân : Deveci.
şüûn : İşler.
şüyûh : Şeyhler.

T

ta'dâd (et-) : Saymak.
ta'mîk : Derinliğine araştırma.
ta'ûn : Veba.
ta'zîb : İşkence etme.
tâb : Güç, kuvvet.
tâbân : Parıldayan.
tağyîr : Bozma.
tahaccür : Taşlaşma.
tahallüf : Uygunsuzluk.
tahallül : Bozulma.
taharrî : Arama, araştırma.

tahassüsat	: Duygulanmalar.	tebâh	: Kötü, berbat.
tahattur	: Hatırlama.	tebellür	: Bilinme, tanınma, ortaya çıkma.
tahlîs	: Kurtarma.	tebzîr	: Har vurup harman savurma.
tahrîr	: Yazım.	tecebbür	: Büyükleme.
taht	: Alt.	teceddüd	: Yenilik.
tâir	: Uçan.	tecellüd	: Yalandan yiğitlik gösterme, ayak direme.
takyîd	: Kayıt ve şarta bağlama.	tecessüd	: Vücut hâline gelme.
talâkat	: Düzgün konuşma, nutuk.	tecessüm	: Cisimleşme.
tâli'	: Talih.	tedrîc	: Azar azar.
tamîm	: Yaygınlaştırma.	teemmül	: Düşünme.
tanassur	: Hristiyan olma.	teeyyüd (et-):	Gerçekleşmek.
tanîn	: Tınlama.	tefâsir	: Tefsirler.
tanzîr (ol-)	: Örnek, model olmak.	tefâvüt	: Ayrılık.
târ	: Karanlık.	tefâzul	: 1- Fark. 2- Faziletli.
tarabsâr	: Neşe ve sevinç veren, nağme düzen.	tefrika	: Ayrılık.
tarafeyn	: İki taraf.	teftîh	: Geçirme.
tarîk	: Yol.	tefvîz	: Havale etme.
tarrâka	: Gök gürlütüsü, gümbürtü.	tegâfûl	: Göz yumma.
tasannu'	: Sanat.	tegallüb	: Zorbalık.
tatlîk	: Boşamak.	tegâlûf (et-):	Bilerek göz yummak.
tatyîb (et-)	: Gönlnünü hoş etmek.	tehaccür (ey-):	Taşlaşmak, taş kesilmek.
tatyîb	: İyi davranma.	tehallül	: Ayrışma.
taf	: Korkudan görülen hayal.	tehâlûf	: Ayrılık, muhalefet.
taylasan	: Sarığın omuzlara sarkan ucu.	tehâşî	: Sakınma.
tayy	: Geçme, dolaşma.	tehaşşüd	: Toplama.
tazallüm	: Yanıp yakılma, sızlama.	tehevvür	: Kızgınlık.
tazarru'	: Yakarış.	tehlîl	: "Lâ İlâhe İllallâh" sözünü tekrarlama.
teaddî	: Tecavüz, saldırı.	tehlile dalmak:	Kelime-i tevhd çekmek.
teâlfî	: Yücelik, ululuk.	tehyîc	: Heyecanlandırma.
teâric	: Çıkıntı.	tehzîz	: Hareket ettirme, titretme.
teâtî	: Birbirine verme.	tekâlif	: 1- Kulfetler. 2- Teklifler.
teayyün (ver-):	Görünür hâle getirmek.	tekallübât	: İnkılâplar, gelişmeler.
teb'îd	: Uzaklaştırma.		

tekerrür	: Tekrarlama.	tevâlî	: Sürme, devam etme.
tekrîm	: Saygı.	tevâzün	: Denkleştirme.
telâfif	: Girinti.	tevekkelnâ	: Allah'a sığındık.
telâkigâh	: Buluşma yeri.	tevkî	: Vesika, belge.
telâtum	: Dalgalanma.	tevsî	: Genişleme.
telvîs	: Kirlenme, pisletme.	tevzî (et-)	: Dağıtmak.
temâsil	: Timsâller.	tezâhum	: Sıkışma.
temdîd	: Uzatma, devam ettirme.	tezâhür	: Ortaya çıkma.
tenâhî	: Tükenme.	tezebzüb	: Kararsızlık, kargaşa.
tenâzur	: Simetri, birbirine bakma.	tezelzül	: Sarsılma, ırgalanma.
teneffür	: 1- Nefret etme. 2- Kaçınma, çekinme.	tezyîd	: Arttırma, çoğaltma.
tenevvür	: Aydınlatma.	tıfl	: Çocuk.
tenezzüh	: Gezinti.	tilmîz	: Öğrenci.
tenk	: Dar.	tûde	: Yığın.
tenkîl	: Uzaklaştırma, tepeleme.	tufûliyyet	: Çocukluk.
tenvîr	: Aydınlatma.	tuhfe	: Hediye, armağan.
terâne	: Makam, nağme.	tûl	: Uzunluk.
teressübât	: Tortular.	tulû	: Doğuş.
terkîm	: Ululama.	tuyûr	: Kuşlar.
tersîm	: Resmini yapma, şeklini çizme.	türâb	: Toprak.
ter-zebân	: Yeni şeyler söyleyen.	U-Ü	
terzîl	: Rezil etme.	udûl	: Sapma.
tesaddîf	: Bir işe başlama.	udvân	: Düşmanlık.
tesâudât	: Yükselişler.	ufûl	: Sönme.
tesâvîr	: Resimler.	uhrâ	: Diğer.
teslîs	: Hristiyanların Tanrı'yı üçleme inancı.	uhuvvet	: Kardeşlik.
tesliye	: Teselli etme.	ukbâ	: Öte dünya.
tesmîm	: Zehirleme.	ukde	: Düğüm.
teşcî (et-)	: Cesaretlendirmek, yüreklendirmek.	ulûm	: İlimler.
teşettüt	: Dağılma, ayrılma.	umk	: Derinlik.
teşrîh (et-)	: Şerh etmek, anlamak.	ummân-ı şuûn	: Olaylar okyanusu.
teşrîh	: Açıklama, iskelet.	umûr	: İşler.
teşyî	: Uğurlama.	urefâ	: Ârif kişiler.
tevâbî	: Uydular.	urûc (et-)	: Yükselmek.
tevakuf	: Durma.	uyûn	: Gözler.
		übüvvet	: Babalık.
		üdebâ	: Edebiyatçılar, yazarlar.
		üm	: Anne.
		ümmehât	: Analar.
		üstühan	: Kemik.

V

vâ esefâ	: Yazık yazık.
vâpes	: Geride olan, gerideki.
vâpesîn	: Son.
vâye	: Nasip, hisse.
vedâd	: Dostluk.
vedîa	: Emanet.
vefiyât	: Ölümler.
vehle	: An, dakika.
vehleten	: Ansızın, birdenbire.
vehm	: Vehim, düşünce.
vekâyi	: Vakalar.
verâ	: Arka, geri, öte.
verd	: Gül .
vesâit	: Vasıtalar.
vuhûş	: Yabani hayvanlar.

Y

yâd-âver	: Hatırlatan.
yâl ü bâl	: Boy pos.
ye'yûs	: Üzüntü.
yed	: El.
yek-rûze	: Bir gün, bir günlük, ömürsüz.
yeksân	: Yerle bir.
yeldâ	: Uzun.
yemîn	: Sağ.
yesâr ü yemîn	: Sağ ve sol; her taraf.
yesâr	: Sol.
yefmân	: Yetimler.
yuz	: Uyuz.

Z

zâde	: Oğul.
zahîr	: Yardımcı.
zâide	: Fazlalık.
zâir	: Ziyaretçi.

zalâm	: Karanlık.
zalûm	: Çok zalim.
zebân	: Dil.
zebûn	: Aciz, esir.
zebûn-ı hâb	: Uykuya yenik düşmek.
zefir	: 1- Nefes, rüzgâr. 2- Üfleme.
zemzeme	: Nağme.
zer	: Altın.
zerrât	: Zerreler.
zevcât	: Zevceler.
zevi'l-hayât	: Hayat sahipleri.
zevi'l-ukûl	: Akıl sahipleri.
zığın	: Geyik.
zılâl	: Gölgeler.
zılâl-ı âlem	: Gölgeler âlemi.
zill-i avâl	: Şaşkınlık gölgesi.
zill-i irfân	: Aydınlığın gölgesi.
zimâm	: Yular, dizgin.
zimmî	: İslâm devleti vatandaşı olup haraç veren.
zindegî	: Hayatta olma, dirilik.
zîr ü bâlâ	: Aşağı ve yukarı; yeryüzü ve gökyüzü.
zîr ü zeber	: Alt üst.
zîr	: Alt.
zî-rûh	: Canlı.
zî-şân	: Şan sahibi.
ziyâ	: Işık.
ziyâ-rîz	: Işık saçan.
zû-fünûn	: Fen sahibi, bilgili.
zulmet	: Karanlık.
zulmet-serâ	: Karanlık yer.
zulmet-serâ-yı menfûr	: Tiksindirici, karanlık yer.
zureyrât	: Zerreçikler.
zükûr	: Erkekler.

SAFAHAT

MEHMET ÂKİF ERSOY

İSTANBUL TİCARİT ODASININ KÜLTÜR BİZİMLİĞİDİR